

Årsredovisning 2018

Botaniska trädgården

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	4
2	Verksamhet	5
2.1	Viktigaste händelserna under perioden	5
2.2	Verksamhetens miljöarbete	6
2.3	Folkhälsa	7
2.4	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	7
2.5	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete.....	8
2.6	Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2018.....	8
2.7	Systematiskt förbättringsarbete	9
2.8	Inköp	9
3	Mål och fokusområden.....	10
3.1	Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen.....	10
3.1.1	Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland.....	10
3.1.1.1	Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land.....	10
3.1.1.2	Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland	10
3.1.2	Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska	11
3.1.2.1	Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv	11
3.1.3	Antalet nöjda resenärer med kollektivtrafiken ska öka i hela regionen	11
3.1.4	Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska.....	11
3.1.4.1	Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar	11
3.1.4.2	Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas	12
3.1.4.3	Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård.....	12
3.1.5	Deltagandet i kulturlivet ska öka.....	13
3.1.5.1	Utveckla samverkan mellan VGRs kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet.....	13
3.1.5.2	Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet.....	14
3.2	En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter	14

3.2.1	Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras	14
3.2.2	Den medicinska kvaliteten ska öka och den organisatoriska effektiviteten förbättras	15
3.3	Västra Götalandsregionen ska erbjuda god arbetsmiljö för medarbetarna, kunna behålla och rekrytera rätt kompetens	15
3.3.1	Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras	15
3.3.1.1	Stimulera uppgiftsväxling, nya arbetssätt och arbetsrotation	15
3.3.1.2	Fortsätta utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling	15
3.3.2	Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska	15
3.3.2.1	Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinlära goda exempel och utveckla det hälsofrämjande arbetet	16
3.3.2.2	Utveckla och erbjuda moderna anställningsformer samt pröva arbetstidsmodeller	16
4	Personal	17
4.1	Chefsförutsättningar	17
4.2	Hälsa och arbetsmiljö	17
	Sjukfrånvaron minskar och har gått ner från 5,7 % till 5,3 %. Kvinnornas sjukfrånvaro har minskat med 0,4 % och männens med 0,5 %. Långtidsjukfrånvaron för män har minskat men den har ökat för kvinnorna. Totalt har långtidsjukfrånvaron minskat med 1 %	17
4.2.1	Sexuella trakasserier	18
4.3	Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys	18
	Personalkostnadsanalys	19
5	Ekonomiska förutsättningar	20
5.1	Ekonomiskt resultat	20
5.1.1	Resultaträkning Utförare regional utveckling	20
5.1.2	Intäktsutveckling	21
5.1.3	Kostnadsutveckling	21
5.2	Åtgärder vid ekonomisk obalans	21
5.3	Eget kapital	21
5.4	Investeringar	21
6	Bokslutsdokument och noter	22
7	Övrig rapportering	29
7.1	Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige	29
7.2	Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse	29

1 Sammanfattning

Botaniska trädgården har under 2018 tillhört ett av regionens fokusområden.

Botaniska arbetar mot de inriktningsmål som tagits fram av miljönämnden och beslutats av regionfullmäktige. Resultaten redovisas under 7.2 Fördjupad rapport till egen styrelse.

Vädret har haft stor påverkan på verksamheten. Den sena våren och den torra sommaren innebar hög arbetsbelastning och att planerad skötsel och underhåll inte kunde genomföras. Besöksantalet landade på 590 000, vilket är en minskning med 40 000 jämfört med 2017.

Arbetet med **fastighetsplanering** har starkt dominerat verksamheten. I projekt **”Nya växthus med besökscentrum”** har en förstudie lämnats in i juni och en programrapport i oktober.

Arbetet med systemhandlingar pågår. Många ur Botaniskas personal deltar i planeringsarbetet. Miljönämnden tillförde extra medel till Botaniska 2018. Utan dessa hade planeringen inte kunnat genomföras, men trots dessa har arbetsbelastningen varit mycket hög. Enligt förstudiens prognos innebär ny byggnation en **ökad årlig kostnad för Botaniska på 25 miljoner**. Under byggtiden kommer trädgården dessutom ha utökade verksamhetskostnader på upp till 40 mkr. Kostnaderna ryms inte inom Botaniskas ram. Om miljönämnden ska öka driftsbidraget till trädgården kan nämnden inte uppfylla sina övriga uppdrag. Arbete pågår för att hitta en lösning och ett underlag till regionstyrelsen är under utarbetande.

Bygge av **”Provisorisk ekonomigård”** påbörjades under hösten 2018.

Arbetet med att ta fram en **lokalförsörjningsplan och en fastighetsutvecklingsplan**, samt en förstudie för **gångförbindelse mellan Sahlgrenska och Botaniska** inleddes under hösten. Målet var att dessa skulle vara färdigställda vid årets slut, men arbetet försenades. Hittills har en lokalförsörjningsplan tagits fram.

En utredning kring **Gröna Rehabs framtida uppdrag och finansiering** genomfördes på uppdrag av Personalutskottet. Utredningen presenterades under hösten men har ännu inte lett till ett beslut om långsiktig inriktning och uppdrag.

2 Verksamhet

2.1 Viktigaste händelserna under perioden

- **Vädret** har haft stor påverkan på verksamheten, framför allt under vår och sommar. Den mycket sena våren gjorde att en rad planerade arbeten inte kunde genomföras. Den extremt torra och varma sommaren innebar att en stor del av arbetstiden fick läggas på bevattning, vilket i sin tur ledde till att underhålls- och skötselåtgärder inte kunnat utföras som planerat. I vilken uträkning träd och buskar skadats visar sig först om flera år.
- Arbetet med **fastighetsplanering** har dominerat verksamheten. Stora framsteg har gjorts. En förstudie och en programhandling för nya växthus med besökscentrum har färdigställts. Byggandet av ny ekonomigård har påbörjats. En Lokalförsörjningsplan har tagits fram. Akuta åtgärder för dagvattenhantering på centralfältet har genomförts. Många ur Botaniskas personal deltar i arbetet och arbetsinsatsen från förvaltningens sida har under året varit mycket stor, vilket påverkat annan verksamhet. Botaniska kunde inte ta del av de 20 mkr som avsattes för växthusplaneringen i regionens budget 2018, eftersom förvaltningens leverans in i projektet inte klassas som fastighetsinvestering. Att så var fallet blev tydligt först i juni.
- Enligt förstudien för växthus med besökscentrum kommer hyran att öka betydligt för Botaniska och beräknas uppgå till 33 miljoner kronor per år, varav regionbidraget täcker 16 miljoner. Utöver detta kommer avskrivningar och ränta på knappt 8 miljoner årligen. **Det innebär att Botaniska får en ökad årlig kostnad på knappt 25 miljoner kronor efter år 2025 då sista etappen av växthusen beräknas stå klara.** Ökningen blir så kraftig eftersom Botaniska idag inte betalar någon hyra på befintliga växthus. Hyres- och investeringskostnaderna kommer att uppstå stegvis under byggåren, i takt med att olika etapper står färdiga. Under byggtiden kommer dessutom trädgården ha utökade verksamhetskostnader upp till 40 mkr, beroende på vilken ambitionsnivå som läggs för trädgårdens övriga verksamhet. De ökade kostnaderna för växthusen är för stora för Botaniska att hantera inom ram. Vid kontakt med miljönämnden har framgått att om miljönämnden ska öka driftsbidraget till trädgården för att täcka de ökade kostnaderna kan nämnden inte uppfylla sina övriga uppdrag. Flera diskussioner kring detta har förts på olika nivåer under året. Arbeta pågår för att hitta en modell för framtida finansiering och ett underlag till regionstyrelsen är under utarbetande.
- Även om besöksantalet minskade jämfört med 2017 är **590 000 besökare** ett utmärkt resultat. Årets Hanami, körsbärsfestival, blev en succé trots avsaknaden av körsbärsblommor. Bland andra välbesökta evenemang kan nämnas en Dahlia-festival, Höstens skafferier och Halloween i växthusen. David Attenboroughs besök i trädgården skapade både nationell och internationell medial uppmärksamhet. Botaniska får fortsatt höga betyg från besökare och Botaniska har erhållit ett Certificate of excellence från TripAdvisor.
- Samarbetet inom **Gothenburg Global Biodiversity Centre**, tillsammans med

Göteborgs universitet, Chalmers, Universeum, Naturhistoriska, Havets hus, Nordens Ark och Sjöfartsmuseet har under året fortsatt att utvecklas. En gemensam fysisk samverkansyta har öppnats vid Göteborgs universitet, och Centret har fått en ansökan beviljad att delta i ett EU-finansierat utvecklingsprojekt med andra europeiska museer och trädgårdar. Under våren arrangerades den biologiska mångfaldens dag med publika aktiviteter på flera platser i regionen. Läs gärna mer på <https://ggbc.gu.se/>

2.2 Verksamhetens miljöarbete

En fullständig miljöredovisning med måltal finns med som bilaga.

Botaniska bidrar med en viktig insats för att uppfylla såväl regionala och nationella miljömål som FNs globala mål, inte minst med avseende på bevarandet av den biologiska mångfalden. Aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse är samarbetet inom Gothenburg Global Biodiversity Centre, tillsammans med Göteborgs universitet, Chalmers, Universeum, Naturhistoriska, Havets hus, Nordens Ark och Sjöfartsmuseet.

Under 2018 har fokus i det interna miljöarbetet legat på att diskutera ambitioner och visioner för de nya växthus och besökscentrum som planeras. Under hösten färdigställdes programrapporten där hållbarhetsprogrammet finns med som bilaga. Inom växthusprojektet har också presentationer och studiebesök genomförts som gett flera medarbetare möjlighet till kompetensutveckling inom miljöområdet, t ex studiebesök till ETC solpark i Katrineholm. Den 21/11 ordnades en hållbarhetsworkshop för den del av växthusen som ska ligga på åsen för att diskutera extra satsningar på miljö- och klimatsmarta lösningar.

Botaniska trädgården arbetar kontinuerligt för att öka andelen miljömärkta varor i butiken och skapa en tydlig miljöprofil. Av totala försäljningen 2018 stod miljömärkta produkter för 38% av försäljningen (se tabell 1). Butikens uppsatta mål på 30% uppnåddes alltså, trots att butikens totala försäljning minskade.

Arbetet med att sanera invasiva växter har fortsatt.

Under 2018 betade Finullsfår (svensk lantras) på Ljungheden i naturvårdande syfte. Detta var möjligt genom samarbete med Strömma Naturbruksgymnasium.

Arbetet med bevarande av hotade västsvenska arter pågår som planerat.

I samarbete med Länsstyrelsen ingår Botaniska trädgården i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter. Botaniska trädgården bidrar till bevarandet genom att samla in frön från växtplatser och ta fram en metod för hur dessa kan drivas upp till plantor i odling. Plantorna planteras sedan ut på de ursprungliga växtplatserna. En del plantor kommer också att finnas kvar i Botaniska trädgården och odlas i Klippträdgården. De hotade arter som ingår i åtgärdsprogrammet är martorn (*Eryngium maritimum*), mosippa (*Pulsatilla vernalis*), ostronört (*Mertensia maritima*), drakblomma (*Dracocephalum ruyschiana*), fjädergräs (*Stipa pennata*) och vityxne (*Pseudorchis albida*).

Programmet för odlad mångfald (POM) är Sveriges nationella insats för att långsiktigt bevara och nyttja våra kulturväxter och deras vilda släktingar. Botaniska undertecknade 2017 ett avtal om att bli klonarkiv för den nationella genbankens perenner och lökväxter med ursprung i Västra Götaland utom Skaraborg. Under 2018 har klonarkivmaterialet anlänt och placerats ut

i Landeriträdgården. Det rör sig om ca 50 perenner och ett antal lökar.

Två fordon har bytts mot eldrivna sådana tack vare regionens leasingmodell. Botaniska har även kunna ta del av regionens satsning på elcyklar.

2.3 Folkhälsa

Botaniskas verksamhet har en stark anknytning till folkhälsa. Vid Gröna Rehab och inom pedagogiken finns en spetskompetens kring natur, trädgård och hälsa. Hela trädgården med växthus har en funktion som rekreationsområde och många miljöer är särskilt utformade för att vara estetiskt tilltalande och förmedla en känsla av ro och avspänning. I samband med besöksundersökningar anges ofta värdeord som ”rofylld, avstressande och välkomnande”. Närheten till Sahlgrenska gör att trädgården är en resurs för såväl personal som patienter och deras anhöriga.

Möjligheten att skapa en mer tillgänglig förbindelse mellan Botaniska och Sahlgrenska har diskuterats som en del i regionfullmäktiges uppdrag att öka tillgängligheten till Botaniska. En workshop med olika intressenter genomfördes i februari.

Mobilappen Hälsostigen ledsagar besökaren på en hälsosam vandring genom trädgården och tillhandahåller både information och avspänningsövningar.

I den pedagogiska verksamheten genomförs lärarutbildning och -fortbildning kring utomhuspedagogik och kopplingen mellan natur, trädgård och hälsa.

Skriften ”Människan och naturen – några teorier om naturens påverkan på vår hälsa och livskvalitet” uppdaterades 2017 och är tillgänglig via trädgårdens butik.

Vid två tillfällen anordnades utomhusyoga där totalt ca 800 personer deltog.

Botaniska och Sahlgrenska gjorde tillsammans en aktivitet vid grinden till Vitsippsdalen under Tobaksfria dagen 31 maj.

2.4 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

Förvaltningen handlingsplan för likabehandling har uppdaterats och diskuterats på APT.

Ledningsgrupp och APT har gjort en gemensam övning kring normkritiskt tänkande. En workshop i tillgänglighet i regi av representanter från Kultur i Väst hölls den 11 juni där alla medarbetare erbjöds möjlighet att prova på blindkäpp och rullstol.

Pedagogerna vid Botaniska fortsatt arbetat inom EU-projektet "Botanical Garden: Come in! (VSTUPTE! KOM IN! WEJDŹ! GYERE BE ")! Det är ett treårigt projekt vilket fokuserar på besökare med särskilda behov och upplevelser i naturen med alla sinnen. Den totala effekten av projektet är dock mycket bredare och omfattar alla besökare.

En heldags fortbildning för pedagoger från hela regionen inom LSS och särskola har anordnats.

Under året har ett antal klasser med elever med olika funktionsnedsättningar deltagit i flera olika lektionsteman. Trädgården har även tagit emot många SFI-klasser, grupper med ensamkommande flyktingbarn och asylsökande.

Botaniskas arbete med bevarande av växter i ett globalt perspektiv bidrar till bättre och

hållbarare miljö för människor i olika delar av världen.

2.5 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Mål: Trädgården skall vara en säker arbetsplats både för människor och tillgångar samt ett säkert besöksmål.

- Säkerhetsfrågor och riskanalys beaktas inför arbetet med evakuering och byggnation av ny Ekonomigård.
- Systematiskt arbete med trädvård har genomförts genom besiktning, krongallring och fällning av farliga träd. Dokumentation och vissa åtgärder har utförts under hösten 2018. Arbetet sker på lång sikt i dialog med Västfastigheter och länsstyrelsen.
- Dagvattenproblem: Akuta åtgärder har genomförts på centralfältet där en kraftig försämring av trädens hälsa under senare år har konstaterats.
- En rad incidenter har inträffat med nya elfordon. Åtgärder pågår i dialog med försäljare och tillverkare. Två allvarliga incidenter har anmälts till Arbetsmiljöverket.
- Hantering av vatten för dysning i varma växthus har förändrats efter upptäckt bakterieförekomst. Riskanalys och utredning om säkrare hantering pågår.
- Reservkraftstest i samarbete med Göteborg Energi och Västfastigheter har utförts betr. växthusens uppvärmning.
- HLR-utbildning har genomförts för medarbetare under året.
- Ökad rondering med väktare har införts i samband med intrång och obehöriga i byggområde.
- Komplettering av belysning har gjorts i ekonomiområdet och på vägen mot restaurangen.
- Behov av bärbart larm för personal vid växthusstängning utreds.
- Viltstängsel har installerats.
- Möjliga åtgärder för att skapa en bättre beredskap inför perioder av lång torka diskuteras.
- Arbetsmiljö i lokaler Gröna Rehab är under utredning.
- Riskanalys för flytt/evakuering av växter under byggprojekt är under arbete.
- Riskanalys för fastighetsprojekts inverkan på publik och pedagogisk verksamhet pågår.

2.6 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2018

Efter genomförd regional utbildning har ännu en modell för intern kontroll inför 2019 tagits fram. Merparten av riskanalyser och därpå följande åtgärder sker dock vid sidan av den övergripande planen med schemalagda kontrollmoment. Exempelvis påverkar vädret säkerheten i Botaniska genom stormar, häftiga regn mm och risker uppstår akut och måste åtgärdas omedelbart.

Intern kontroll är en stående punkt vid varje styrelsemöte. Frågor som lyfts och redovisats är bl a driftsäkerhet i växthus, arbetsmiljö ekonomigård, viltskydd och hantering av växelkassor.

Förvaltningen arbetar mer systematiskt med risk- och konsekvensanalyser. HR-stöd från Regionservice har varit till stor hjälp.

2.7 Systematiskt förbättringsarbete

Det pågår ett ständigt förbättringsarbete. Exempel på åtgärder under 2018 innefattar:

- En robotklippare har tagits i bruk under säsongen. Trots torkan och liten tillväxt kan vi konstatera att resultatet är bra. Syftet är att undvika trafik med den stora klipparen i entréområdet vilket förbättrar miljön för besökare samt underlättar arbetet.
- En ny klimatdator till Växthusen har upphandlats och installerats. Det innebär att styrning av uppvärmning, ventilation, befuktning, belysning, skuggvävar och larm kan ske på ett mer arbetsbesparande och kostnadseffektivt sätt.
- Frölistor för fröutbyte är nu digitala vilket sparar arbete, tryckkostnad och porto.
- Grusgångar har breddats och förbättrats för att förenkla barmarksskötsel och göra dem mer tillgängliga.
- Alla trädgårdens kartor har förts över till CAD-format för att ge en kompatibilitet med Västfastigheters kartor. Varje år grävs ledningar av därför att det inte finns en tydlig bild av vad som finns under jord.

2.8 Inköp

Botaniska följer inköspolicyn och har alltid kontakt med Inköp i samband med upphandling. Graden av leverantörstrohet är ändå låg eftersom merparten av de varor och tjänster Botaniska har behov av ännu inte omfattas av regiongemensamma avtal. Inköspolicyn har redovisats och diskuterats vid styrelsemöten

Ett större inköp av klimatstyrningsanläggning har genomförts med gott stöd av regionens inköpsavdelning. Samtidigt kunde konstateras att förvaltningen behöver göra förändringar i delegationsordningen för att anpassas till ny inköpsmodell. Förändringarna är genomförda i 2019 års delegationsordning.

Inköp har också varit ett utmärkt stöd i dialogen kring incidenter med upphandlade elfordon.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland

Fokusområdet är inte centralt för Botaniska och inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats.

Samverkan med forskning sker genom samarbete med Göteborgs universitet, Chalmers och SLU Alnarp

3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

Fokusområdet är inte centralt för Botaniska och inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats. Botaniska bidrar ändå till övergripande måluppfyllelse genom att:

- Delta i fokusområdets träffar och workshops
- Bidra med kompetens i ledningsgrupp för trädgårdsmästare inom utemiljö, anordnad av regionala biologiska yrkeshögskolan och Naturbruksförvaltningen.
- Erbjuda praktikplatser för trädgårdsutbildning på olika nivåer.
- Bidra till LONA-projektet Tremilaparken i samarbete med Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborgs Naturhistoriska Museum samt Göteborgs, Mölndals och Kungälv kommuner, upphandling av en utredning kring svaga samband och tillgänglighet inom och mellan de gröna kilarna.

3.1.1.2 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland

Fokusområdet är inte centralt för Botaniska och inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats. Botaniska bidrar ändå till övergripande måluppfyllelse genom:

Samverkan med företag eller universitet kring odlingsteknik och ekosystemtjänster

Trädgårdens miljöforskningsinformatör har varit delaktig i att ta fram två skrifter:

- En handbok för bedömning och värdering av ekosystemtjänster i staden. Handboken kan laddas ner här:

<https://www.mistraurbanfutures.org/sites/mistraurbanfutures.org/files/Metod%20f%C3%B6r%20bed%C3%B6mning%20och%20v%C3%A4rdering%20version%201.0%20januari%202018.pdf>

- Gröna fakta: Att värdera ekosystemtjänster, producerad av Tidningen Utemiljö i samarbete med branschens experter.

<http://www.tidningenutemiljo.se/wp-content/uploads/2017/12/Gr%C3%B6na-Fakta-om->

3.1.2 Skillnader i livsvillkor och hälsa ska minska

Botaniska bidrar till övergripande måluppfyllelse genom att:

- Sprida förvaltningens kompetens inom Grön rehabilitering genom studiebesök och föreläsningar. Intresset för Grön rehabilitering är oförändrat stort och Botaniskas Gröna Rehab fungerar som bollplank för nya verksamheter som startas upp i regionen.
- Sprida kunskap kring natur, livskvalitet och hälsa till beslutsfattare och lärare.
- Hälsolotsen (vilken finansieras till 50% av VGR) har regelbundna aktiviteter i Botaniska. Vid det senaste nätverksmötet presenterades Botaniskas verksamhet, och speciellt då dess betydelse för friskvård och om Gröna Rehab.
- Hagabadet har även i år arrangerat sin populära utomhusyoga på stora gräsmattan

3.1.2.1 Bryta utanförskap och segregation och stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv

Inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats. Botaniska bidrar ändå till övergripande måluppfyllelse genom att:

- Erbjud kunskap om odling och utomhuspedagogik till särskolor, lärare och annan personal inom LSS.
- Erbjud praktikplatser för trädgårdsutbildning på olika nivåer.
- Fungera som en arena och ett bollplank för SFI.

3.1.3 Antalet nöjda resenärer med kollektivtrafiken ska öka i hela regionen

Fokusområdet är inte centralt för Botaniska och inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats. Genom möten med Västtrafik och Trafikverket i Göteborgs stad arbetar förvaltningen för att underlätta för trädgårdens besökare att ta sig hit. Många besökare hör av sig och klagar just på att det är lång från stationen, besvärliga korsningar, farliga cykelvägar och bristfällig skyltning.

3.1.4 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska

Se rapportering under 2.2 och den miljöredovisning som finns med under 7.2 Fördjupad rapport till nämnd/styrelse.

3.1.4.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar

Se rapportering under 2.2 och den miljöredovisning som finns med under 7.2 Fördjupad rapport till nämnd/styrelse.

Huvudregeln för trädgårdsavfall är kompostering och flisning. Botaniskas komposthantering är effektiv och den färdiga komposten är ogräsfri och väl lämpad för jordförbättring.

Botaniska genomför inte egna upphandlingar men försöker påverka utbudet via

Marknadsplatsen, ex varor som innehåller palmolja, eller små engångsförpackningar med mjölk.

Exempel på att Botaniska gynnar cirkulära affärsmodeller är frö- och växtbytardagar, samt samarbete med Returhuset.

3.1.4.2 Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas

Fokusområdet är inte centralt för Botaniska och inga specifika delmål eller nyckeltal har definierats.

Växtnmaterial från trädgården komposteras och används i st f att köpa in ex torv eller planteringsjord.

3.1.4.3 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård

Pågående verksamheter:

- Projektering Nya växthus – Västfastigheter, Akademiska hus, Göteborgs universitet, Chalmers, Turistrådet i Västsverige, Göteborg & Co m fl.
- Ökad tillgänglighet – Västtrafik, Göteborgs stad
- Bro över Vitsippsdalen – Västfastigheter, Sahlgrenska, Länsstyrelsen, Medicinarbergsprojektet
- Natur och trädgårdsturism – Regional utveckling, Kulturnämnden och kulturavdelningen, Turistrådet i Västsverige, Göteborg & Co, Gothenburg Green World
- Samverkan inom kulturområdet – Kulturnämnden och kulturavdelningen, Västarvet, Kultur i Väst
- Forskning, infrastruktur och utveckling – Göteborgs universitet, Centrum för globala biodiversitetsstudier (GGBC), Inst. för Kulturvård och Hantverkslaboratoriet i Mariestad, regionens FoU-verksamhet
- Folkhälsoperspektivet – Gröna Rehab, Folkhälsokommittén, Sahlgrenska, Personalstrategiska.

Botaniska arbetar mot de långsiktiga inriktningsmål som fastställts av regionfullmäktige. En redovisning finns under 7.2 Fördjupad rapport till nämnd/styrelse.

Planeringen inför nya Växthus och besökscentrum är beskriven i detalj i förstudie och programhandling.

Arbetet med att öka tillgängligheten till Botaniska pågår enligt uppdrag från Koncernkontoret (Bengt Sätterskog). En sammanställning av den workshop som genomfördes i februari angående förbindelse mellan Sahlgrenska och Botaniska har tagits fram. Intresset för workshopen var stort. Bland deltagarna fanns representanter för SU, GU, Länsstyrelsen, Göteborgs stad, Miljönämnden, Turistrådet, samt Göteborg & Co. Trafikkontoret, Göteborg, har gjort en utredning kring tillgängligheten till Botaniska.

Botaniska har presenterat Växthusprojektet för Byggnadsnämnden, Göteborgs stad och har även haft möte med Stadsbyggnadskontoret, Göteborg.

Samarbetet inom GGBC fortsätter. En ansökan har beviljats in om att delta i ett EU-projekt "Synthesys" tillsammans med ett flertal europeiska museer och botaniska trädgårdar. En gemensam publik satsning "Den biologiska mångfaldens dag" genomfördes under maj. Centret har flyttat in i nyinredda lokaler i Botanhuset, GU. Information om forskning och aktiviteter inom GGBC kan följas på Twitter @GGBC_GU.

Två möten med samarbetsrådet (GU) har genomförts. Frågor som diskuterades var bl a flytt av institutionen till Medicinareberget, ny samverkansytta i Botaniska samt byggnation av nya växthus. Förvaltningschefen har även haft möte med rektor och dekan.

Arbetet med att ta fram en lokalförsörjningsplan för Botaniska, en fastighetsutvecklingsplan (Västfastigheter), samt en förstudie för förbindelse mellan Botaniska och Sahlgrenska har försenats. Förseningen är kopplad till att fastighetsförvaltare för Botaniska har växlat mellan olika tillfälligt förordnade funktioner. Ett gemensamt uppstartsmöte ägde rum innan sommaren, tillsammans med externa intressenter. Lokalförsörjningsplanen, som är Botaniskas dokument, är färdig. Arbetet med Västfastigheters delar fortsätter under 2019.

Botaniska har haft besök av regionens nya kulturchef.

Botaniska har träffat representanter för VGRs strategiarbete som syftar till att öka barn och ungdomars fysiska aktivitet.

3.1.5 Deltagandet i kulturlivet ska öka

Botaniska har en rik programverksamhet som omfattar utställningar, visningar, öppet hus, föreläsningar, familje- och skolaktiviteter, workshops mm.

Botaniska trädgården är en flitigt använd arena för kulturutövare inom olika discipliner.

Botaniska har 3 utställningslokaler som används för olika utställningar under året, interna och externa. Varje år presenteras här och ute i trädgården ett tiotal samarbeten med aktörer från det fria kulturlivet i regionen, konstnärer, musiker, dansare, fotografer etc.

3.1.5.1 Utveckla samverkan mellan VGRs kulturverksamheter och civilsamhället/det fria kulturlivet

- Stärkt dialog/samarbete med Kulturnämnden och kulturavdelningen, Västarvet, Kultur i Väst
- Samarbete med fria kulturutövare i samband med utställningar, events och andra publika aktiviteter.

Exempel på samverkan:

En fotoutställning med fokus på vattendragen i Västsverige, 13 januari-25 februari.

I samband med årets Hanami inbjöds en rad olika konstutövare med koppling till bonsaier,

teceremoni, japansk dans mm.

Bland utställningar kan nämnas Växternas innersta väsen med röntgade växtbilder, 365 bilder från Indien där konstformen rangoli visades, och en kollektiv fotoutställning ”Naturen i närbild”.

Röhsska museet hade aktiviteter i Växthusen och Lusthuset i Örtagården (som de äger) för att marknadsföra sig under tiden museet är stängt.

Konsserter har genomförts i växthusen av bl a det internationella nätverket Sofar

Ytterligare exempel finns i Botaniskas program 2018.

3.1.5.2 Stärka barn och ungas möjligheter att delta i kulturlivet

- Fortsatt utveckling av Barnens Botaniska
- Skollektioner
- Lovaktiviteter
- Skolträdgård
- EU-projekt. Samarbete med botaniska trädgårdar i Tjeckien, Ungern och Polen

En fortsatt utveckling av Barnens Botaniska har avbrutits p g a att det berörda området kan påverkas av både växthusbygge, brofäste och dagvattenåtgärder.

Skolverksamheten bedrivs enligt plan (läs mer under 7.2 Fördjupad rapport till styrelse).

Under sportlovet erbjöds lovaktiviteten *Sinnenas stig* i växthusen. Under påsklovet kunde lediga barn tillverka egna *Krassegubbar och krassegummor* i skollokalen Roten. Särskilda aktiviteter riktade mot barn och unga har funnits med i samband med större event som Hanami, Höstens skafferi och Pumpakavalkad.

En folder ”Barnens upptäcktsfärd” har tagits fram med en utforskarkarta över trädgården med information och tips på egna aktiviteter. Foldern kan användas av familjer eller skolor. Den som med hjälp av GPS hittar den gömda skatten i trädgården kan hämta ut en belöning i butiken.

Ytterligare exempel på hur Botaniska når barn och unga beskrivs under Mål 2, 7.2 Fördjupad rapport till egen nämnd och styrelse.

3.2 En sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet samt som alltid utgår ifrån den enskilda personens behov och erfarenheter

3.2.1 Den psykiska ohälsan ska minska och omhändertagande av personer med psykisk sjukdom ska förbättras

- Erbjuda ett rogivande och läkande miljöer för alla besökare, Sahlgrenskas personal, patienter och deras anhöriga
- Beakta ett folkhälsoperspektiv i planering av nya växthus och besökscentrum
- Behandling och förebyggande av stressrelaterad ohälsa (Gröna Rehab)

- Stresshanteringskurser vid Gröna Rehab
- Föreläsningar och studiebesök

3.2.2 Den medicinska kvaliteten ska öka och den organisatoriska effektiviteten förbättras

Inte relevant

3.3 Västra Götalandsregionen ska erbjuda god arbetsmiljö för medarbetarna, kunna behålla och rekrytera rätt kompetens

3.3.1 Möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling ska förbättras

Individuell kompetensutveckling tas upp vid medarbetarsamtal. Allmän kompetensutveckling erbjuds genom föreläsningar, litteratur och studiebesök.

3.3.1.1 Stimulera uppgiftsväxling, nya arbetssätt och arbetsrotation

Trädgårdens mål att alla medarbetare minst en gång under en treårsperiod ska ha "praktiserat" i annan del av verksamheten har inte nåtts. Anledningen är de många samtidigt pågående projekten kring fastighetsutveckling och annat gjort att det saknats tid för att planera arbetsbyten eller för handledning.

En positiv utveckling har varit att vid flera tillfällen görs gemensamma arbetsinsatser där alla inbjuds att delta. Exempel på sådana arbetsinsatser har varit vår- och höststädning i trädgården. Dessa har uppfattats som roliga, effektiva och bidragande till en ökad gemenskap.

3.3.1.2 Fortsätta utveckla modellen för lönekarriär och kompetensutveckling

Lön och kompetensutveckling tas upp på medarbetarsamtal och lönesamtal.

3.3.2 Arbetsmiljön ska förbättras och sjukfrånvaron ska minska

- Friskvårdspromenader
- Temapromenader
- Föreläsningar, workshops
- Massage
- Gemensam frukost 1 g/månad
- Sponsring deltagande i ex Göteborgsvarvet trail
- Rökavvänjning
- Effektiv rehabiliteringsprocess med stöd av HR och Hälsan och Arbetslivet

Vid förvaltningen finns allvarliga problem med arbetsmiljö med koppling till både Växthus och Ekonomigård. Olika punktinsatser genomförs regelbundet men för att få en långvarigt hållbar lösning är det viktigt att nya fastighetsinvesteringar kan genomföras som planerat.

Vid förvaltningen bedrivs ett aktivt hälsofrämjande arbete. Friskvårdsgruppen har besökt samtliga APT för information och dialog. Personalresa till Koster genomfördes 6–7 sept.

Förvaltningen har fått två elcyklar från regionen och en lådcykel har köpts in. En enkät med fokus på cykling i tjänsten har gått ut till alla medarbetare.

Naturlunch i Änggårdsbergen anordnades i maj med stort deltagande.

Temapromenad bin med biodlare Janne hölls den 13 juni.

Flera medarbetare deltog i Göteborgsvarvet trail i maj.

Uttaget av friskvårdsaktivitet 30 min på arbetstid har fortsatt att minska men då större flexibilitet i tider för uttag infördes under hösten tror vi att deltagandet kan öka på sikt. Under 2018 genomfördes 199 friskvårdstillfällen.

Antal medarbetare som tagit ut sitt friskvårdsbidrag har ökat från 36 2017 till 45 i år.

En aktivitet, som vi kallar FårVi Fika, har skapats där personalen går upp och fikar i nära anslutning till fårhagen. Den genomfördes i slutet av augusti och kommer att bli en återkommande aktivitet under förutsättning att fåren är på plats.

3.3.2.1 Systematisera arbetsmiljöarbetet, breddinföra goda exempel och utveckla det hälsofrämjande arbetet

- Arbetsmiljöronder
- Facklig samverkan.
- Arbeta med risk- och konsekvensanalyser
- Följa handlingsplan efter medarbetarenkäten.
- Inkludera arbetsmiljöaspekter som en viktig del i planering av nya växthus.

Uppdatering mars:

En ny modell för systematiskt arbetsmiljöarbete har tagits fram och kommer att börja tillämpas under våren. Syftet har varit att enkla åtgärder ska kunna genomföras snabbare och att uppföljning av den gemensamma handlingsplanen ska bli tydligare och mer effektiv.

Risk- och konsekvensanalyser kopplade till evakuering av växthusväxter har inletts. En annan riskanalys fokuserar på kommande växthusbygges inverkan på publik- och pedagogisk verksamhet

3.3.2.2 Utveckla och erbjuda moderna anställningsformer samt pröva arbetstidsmodeller

Förvaltningen använder de anställningsformer och arbetstidsmodeller som regionen kan erbjuda.

4 Personal

4.1 Chefsförutsättningar

Botaniska har en organisation med två nivåer: förvaltningsnivå och enhetsnivå. På förvaltningsnivån finns en förvaltningschef och på enhetsnivån finns fyra enhetschefer. För alla chefer ryms antalet underställda inom normtalet.

4.2 Hälsa och arbetsmiljö

Sjukfrånvaro, procent av ordinarie arbetstid		
	Jan-Dec 2018	Jan-Dec 2017
Kvinnor	5,7 %	6,1 %
Män	4,8 %	5,3 %
Totalt	5,3 %	5,7 %
Andel långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer) av totala sjukfrånvaron		
	Jan-Dec 2018	Jan-Dec 2017
Kvinnor	52,9 %	46,0 %
Män	37,2 %	48,9 %
Totalt	46,3 %	47,3 %

Sjukfrånvaron minskar och har gått ner från 5,7 % till 5,3 %. Kvinnornas sjukfrånvaro har minskat med 0,4 % och männens med 0,5 %. Långtidssjukfrånvaron för män har minskat men den har ökat för kvinnorna. Totalt har långtidssjukfrånvaron minskat med 1 %.

De flesta som varit långtidssjukfrånvarande, under året, är nu åter i tjänst helt eller delvis. Cheferna arbetar med rehabiliteringsplanering för att skapa möjligheter för tidig återgång i tjänst. I arbetet med rehabilitering är Hälsan och arbetslivet en viktig samarbetspart.

Förvaltningen har en aktiv friskvårdsgrupp och inriktningen är att bedriva ett aktivt hälsofrämjande arbete med att sprida kunskap, synliggöra goda exempel samt motivera till en hälsosam livsstil. Friskvårdsgruppen uppmärksammar och försöker tillgodose alla medarbetares behov utifrån förutsättningar och intressen. Förutom motion och kost ser vi kultur och natur som en viktig del i det hälsofrämjande arbetet.

4.2.1 Sexuella trakasserier

Förvaltningen har en plan för trakasserier där sexuella trakasserier ingår.

4.3 Personalvolym, personalstruktur och personalkostnadsanalys

Anställda, årsarbetare (åa) och nettoårsarbetare per personalgrupp						
	Dec 2018			Dec 2017		
Etikett/Kategori	Anställda	Åa	Netto åa	Anställda	Åa	Netto åa
Rehab o förebyggande	5	5,00	4,00	6	4,82	3,09
Utbildning, kultur o fritid	14	10,81	8,91	16	10,40	9,25
Teknik, hantverkare	35	32,36	30,60	33	30,96	30,45
Administration	11	9,07	9,07	10	9,80	8,80
Summa	65	57,25	52,58	65	55,98	51,60

Anställda uppdelat på tillsvidare, visstid och tim. per personalgrupp						
	Dec. 2018			Dec. 2017		
Etikett/Kategori	Tillsvid.	Visstid	Tim	Tillsvid.	Visstid	Tim
Rehab o förebyggande	5	0	0	4	1	1
Utbildning, kultur o fritid	11	1	2	11	1	4
Teknik, hantverkare	27	7	1	22	11	0
Administration	8	1	2	8	2	0
Summa	51	9	5	45	15	5

Antalet anställda är totalt sett oförändrat men det är en ökning av antalet tillsvidareanställda och en minskning av antalet visstidsanställda, jämfört med motsvarande period förra året. Det är framförallt i kategorin trädgårdsmästare som det skett en ökning av antalet tillsvidareanställda och det beror på att flera som tidigare var visstidsanställda nu fått tillsvidareanställning.

Arbetet med att förbereda inför nya växthus innebär att ett flertal medarbetare är engagerade i olika arbetsgrupper.

Nettoårsarbetare har ökat med 0,99. Förändringen beror på att några medarbetare ökat sin tjänstgöringsgrad samt att långtidsjukfrånvaron minskat. Ökningen finansieras inom ram.

Personalkostnadsanalys

Belopp	Jan-Dec 2018	Jan-Dec 2017	Förändring
OB-tillägg	208 332	208 470	-139
Mertid, komp, fyllnadstidsersättning	209	8 076	-7 867
Enkel övertidsers.	25 945	23 034	2 912
Kvalificerad övertidsersättning	156 897	154 953	1 944
Summa	391 383	394 533	-3 150

Kostnaden för OB, mertid och övertid har minskat med 3150 kr, jämfört med föregående år.

Minskningen av mertiden beror på att ett par medarbetare hade ett stort mertidsuttag under 2017.

Ofrivilligt deltidanställda

2017 var 2 kvinnor och 1 man ofrivilligt deltidanställda.

2018 är 1 kvinna ofrivilligt deltidanställd.

Antal månadsanställda	Dec. 2018	Dec. 2017
Heltid	48	45
Deltid	12	15
	60	60

Antalet heltidsanställda har ökat med 3 medarbetare jämfört med dec. 2017.

Under 2018 har flera medarbetare, som tidigare varit ofrivilligt deltidanställda, fått utökad sysselsättningsgrad.

I samband med rekrytering och behov av utökning av tjänster beaktas alltid ofrivilligt deltidanställda. Förvaltningen har också lagt resurser på att minska antalet ofrivilligt deltidanställda.

5 Ekonomiska förutsättningar

5.1 Ekonomiskt resultat

Förvaltningen redovisar ett nollresultat vilket också var budgeterat.

5.1.1 Resultaträkning Utförare regional utveckling

AR05 RR-rapport Årsredov Utförare Regional utveckling

Resultaträkning (mnkr)	Årsvärden				
	Utfall 1812	Budget 1812	Utfall 1712	Avvikelse budget/ utfall	Förändring utfall/utfall %
Driftbidrag från nämnd inom regionen	32,9	32,9	32,4	0,0	1,5%
Statsbidrag	1,3	0,9	1,1	0,4	19,6%
Övriga erhållna bidrag	12,7	11,7	8,3	1,0	52,9%
Biljettintäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	
Försäljning av tjänster	1,2	1,2	1,2	0,0	2,0%
Hysesintäkter	0,7	0,7	0,6	0,0	18,8%
Försäljning av material och varor	4,7	5,8	5,3	-1,1	-11,7%
Övriga intäkter	0,3	0,2	0,3	0,2	9,8%
Verksamhetens intäkter	53,9	53,4	49,3	0,5	9,5%
Personalkostnader, inkl inhyrd personal	-33,9	-35,1	-30,5	1,1	11,4%
Direkta trafik kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetsanknutna tjänster	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	30,2%
Material och varor, inkl förbrukningsmaterial	-4,8	-5,0	-4,9	0,2	-0,9%
Lokal- och energikostnader	-5,5	-6,0	-5,3	0,4	4,1%
Lämnade bidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga tjänster, inkl konsultkostnader	-3,9	-3,0	-3,1	-1,0	26,3%
Övriga kostnader	-3,2	-2,0	-2,7	-1,2	16,2%
Avskrivningar	-2,0	-2,0	-2,0	0,0	2,0%
Verksamhetens kostnader	-53,4	-52,9	-48,5	-0,5	10,2%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	-0,5	-0,5	-0,5	0,0	
Obeskattade reserver	0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat	0,0	0,0	0,3	0,0	

5.1.2 Intäktsutveckling

Förvaltningens intäkter visar på en liten positiv avvikelse jfr med budget.

5.1.3 Kostnadsutveckling

Förvaltningen visar en mindre kostnadsökning jfr med budget.

5.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

5.3 Eget kapital

Förvaltningen har ett positivt eget kapital på 61 tkr.

5.4 Investeringar

Förvaltningen har följt investeringsplanen för 2018.

6 Bokslutsdokument och noter

Bokslutsdokument RR KF BR

Resultaträkning	Not	Utfall 1812	Utfall 1712
Verksamhetens intäkter	1	53 918	49 258
Verksamhetens kostnader	2,3	-51 434	-46 515
Avskrivningar och nedskrivningar	4	-1 998	-1 958
Verksamhetens nettokostnader		486	785
Finansnetto	5	-463	-463
Erhållna/lämnade bidrag spec. beslut		0	0
Erhållna/lämnade regionbidrag		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Årets resultat		23	322

Kassaflödesanalys	Not	Utfall 1812	Utfall 1712
Löpande verksamhet			
Årets resultat		23	322
Investeringsbidrag		-292	-215
Avskrivningar		1 998	1 958
Utrangeringar/nedskrivningar		832	489
Reavinster/-förluster sålda anläggningstillgångar		0	0
Avsättningar		0	0
Obeskattade reserver (bolagen)		0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet före förändring av rörelsekapital		2 561	2 554
Förändring av rörelsekapital			
Ökning-/minskning+ av förråd		-3	-98
Ökning-/minskning+ av kortfristiga fordringar		-288	1 870
Ökning+/minskning- av kortfristiga skulder		-740	1 136
Kassaflöde från löpande verksamhet		1 530	5 462

Förändring av redovisningsprincip		0	0
Förändring av eget kapital		0	0
Korrigerig omklassificering anläggningstillgångar		0	0
Investeringsverksamhet			
Investeringar	6	-2 117	-2 093
Momsjustering vid överlåtelse		0	0
Anläggningstillgångar överfört mellan enheter		0	0
Försäljningar anläggningstillgångar		0	0
Aktier och andelar		0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-2 117	-2 093
Finansieringsverksamhet			
Ökning-/minskning+ av långfristiga fordringar		0	0
Ökning+/minskning- av långfristiga skulder		-76	40
Erhållna/lämnade bokslutsdispositioner		0	0
Justering för årets aktiverade investeringsbidrag		292	215
Förändring aktiekapital		0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		216	255
ÅRETS KASSAFLÖDE		-371	3 624
Ingående likvida medel och kortfristiga placeringar		5 535	1 910
Utgående likvida medel och kortfristiga placeringar		5 168	5 535
Kontroll av årets kassaflöde		-367	3 625
Differens		4	1

Balansräkning	Not	Utfall 1812	Utfall 1712
----------------------	------------	------------------------	------------------------

Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar		0	0
Materiella anläggningstillgångar			
- byggnader och mark	7	5 331	6 014
- maskiner och inventarier	8	7 996	8 001
- pågående investeringar	9	0	29
Finansiella anläggningstillgångar		0	0
Summa anläggningstillgångar		13 327	14 044
Omsättningstillgångar			
Förråd		710	707
Kortfristiga fordringar	10	3 384	3 096
Kortfristiga placeringar		0	0
Likvida medel		5 168	5 535
Summa omsättningstillgångar		9 262	9 338
Summa tillgångar		22 589	23 382
Eget kapital			
Eget kapital		38	-284
Bokslutsdispositioner		0	0
Årets resultat		23	322
Summa eget kapital		61	38
Avsättningar		0	0
Skulder			
Långfristiga skulder	11	15 937	16 013
Kortfristiga skulder	12	6 591	7 331
Summa skulder		22 528	23 344
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		22 589	23 382

Redovisningen är upprättad enligt de anvisningar som lämnats från Västra Götalandsregionen. Anvisningarna bygger på kommunallagen, lagen om kommunal redovisning samt rekommendationer utfärdade av Rådet för kommunal redovisning.

Noter, tkr

1. Verksamhetens intäkter	1812	1712
Patientavgifter med mera	0	0
Såld vård internt	0	0
Såld vård externt	0	0
Försäljning av tjänster, internt	5	4
Försäljning av tjänster, externt	1 190	1 168
Hysesintäkter	720	606
Försäljning av material och varor, internt	0	1
Försäljning av material och varor, externt	4 665	5 285
Statsbidrag	1 343	1 123
Investeringsbidrag	292	215
Övriga bidrag, internt	37 328	32 447
Övriga bidrag, externt	8 027	8 092
Biljettintäkter	0	0
Övriga intäkter, internt	184	162
Övriga intäkter, externt	164	155
Totalt	53 918	49 258

2. Verksamhetens kostnader	1812	1712
Personalkostnader	33 921	30 451
Inhyrd personal, bemanningsföretag	0	0
Köpt vård internt	0	0
Köpt vård externt	0	0
Läkemedel	0	3
Lämnade bidrag, internt	0	0
Lämnade bidrag, externt	0	0
Lokal- och energikostnader, internt	3 511	3 494
Lokal- och energikostnader, externt	2 028	1 826
Verksamhetsanknutna tjänster, internt	11	0
Verksamhetsanknutna tjänster, externt	58	53
Material och varor, internt	372	129
Material och varor, externt	4 441	4 729
Övriga tjänster, internt	2 079	1 865
Övriga tjänster, externt	1 839	1 237
Övriga kostnader, internt	841	757
Övriga kostnader, externt	2 333	1 971
Totalt	51 434	46 515

3. Personalkostnader, detaljer	1812	1712
Löner	22 775	20 573
Övriga personalkostnader	916	860
Sociala avgifter	10 230	9 018
Pensionskostnader	0	0
Totalt	33 921	30 451

4. Avskrivningar och nedskrivningar	1812	1712
Avskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	554	618
Maskiner och inventarier	1 444	1 340
Fiansiell leasing maskiner och inventarier	0	0
Totalt	1 998	1 958
Nedskrivningar		
Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Byggnader och markanläggningar	0	0
Maskiner och inventarier	0	0
Totalt	0	0
Totalt avskrivningar och nedskrivningar	1 998	1 958

5. Finansnetto	1812	1712
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter, internt	0	0
Ränteintäkter, externt	0	0
Övriga finansiella intäkter, internt	0	0
Övriga finansiella intäkter, externt	0	0
Totalt	0	0
Finansiella kostnader		
Räntekostnader, internt	408	402
Räntekostnader, externt	0	1
Övriga finansiella kostnader, internt	0	0
Övriga finansiella kostnader, externt	55	60
Totalt	463	463
Totalt finansnetto	-463	-463

6. Investering i anläggningstillgångar	1812	1712
Årets investering i immateriella anläggningstillgångar	0	0
Årets investering i byggnader och mark	290	460
Årets investering i maskiner och inventarier	1 827	1 604
Årets investering, finansiell leasing maskiner och inventarier	0	0
Årets pågående investering	0	29
Totalt	2 117	2 093

7. Byggnader och mark	1812	1712
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	11 210	13 010
Nyanskaffningar	290	460
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0

Försäljningar/utrangeringar	-2 096	-2 260
Korrigering anskaffningsvärde	0	0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	9 404	11 210

Ackumulerade avskrivningar

Vid årets början	5 196	6 364
Årets avskrivning och nedskrivning	554	619
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-1 678	-1 787
Korrigering avskrivningar och nedskrivningar	1	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	4 073	5 196
Utgående restvärde	5 331	6 014

8. Maskiner och inventarier

1812	1712
Ackumulerade anskaffningsvärden	
Vid årets början	14 343 14 361
Nyanskaffningar	1 827 1 604
Omklassificeringar	29 0
Överfört mellan enheter	0 0
Försäljningar/utrangeringar	-1 199 -1 620
Korrigering anskaffningsvärde	0 -2
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	15 000 14 343

Ackumulerade avskrivningar

Vid årets början	6 344	6 608
Årets avskrivning och nedskrivning	1 444	1 340
Omklassificeringar	0	0
Överfört mellan enheter	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-784	-1 604
Korrigering avskrivningar och nedskrivningar	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	7 004	6 344
Utgående restvärde	7 996	7 999

9. Pågående investeringar

1812	1712
Ackumulerade anskaffningsvärden	
Vid årets början	29 0
Nyanskaffningar	0 29
Omklassificeringar	-29 0
Överfört mellan enheter	0 0
Försäljningar/utrangeringar	0 0
Korrigering anskaffningsvärde	0 0
Utgående ackumulerade anläggningstillgångar	0 29

10. Kortfristiga fordringar

1812	1712
Kundfordringar, internt	0 0

Kundfordringar, externt	311	109
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, internt	0	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, externt	212	469
Övriga fordringar, internt	2 490	2 075
Övriga fordringar, externt	371	443
Totalt	3 384	3 096

11. Långfristiga skulder	1812	1712
Långfristig skuld, investeringsbidrag	1 039	1 364
Övriga långfristiga skulder, internt	14 898	14 649
Övriga långfristiga skulder, externt	0	0
Totalt	15 937	16 013

12. Kortfristiga skulder	1812	1712
Leverantörsskulder, internt	6	6
Leverantörsskulder, externt	1 512	1 833
Semesterskuld	1 109	1 214
Löner, jour, beredskap, övertid	64	63
Upplupna sociala avgifter	536	564
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, internt	0	44
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, externt	1 800	2 963
Övriga kortfristiga skulder, internt	549	219
Övriga kortfristiga skulder, externt	1 015	425
Totalt	6 591	7 331

7 Övrig rapportering

7.1 Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige

7.2 Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse

Uppdrag från Miljönämnden 2018:

Inriktningsmålen formulerades inom arbetet med att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Botaniska. Målen fastställdes av regionfullmäktige 2016. Ett antal indikatorer (kvalitativa eller kvantitativa) har föreslagits för respektive mål. Däremot har måltal ännu inte definierats eftersom tidigare mätningar saknas.

Mål 1

Göteborgs botaniska trädgård ska ha en så hög standard på växtsamlingarna och en tillgänglighet som möjliggör forskning och kvalificerad utbildning.

Styrdokument: En ledande kunskapsregion, prioriterat område i VG 2020

Strategier:

- Fortsatt utveckling av Iris, en externt tillgänglig växtdatabas
- Överföring av data till Global Biodiversity Information Facility
- Fröutbyte med andra botaniska trädgårdar
- Partnerskap i Globalt centrum för biodiversitetsforskning, en infrastruktur vid Göteborgs universitet
- Öka deltagande i regionala, nationella och internationella samarbeten kring biologiska samlingar
- Upprätthålla växtsamlingarna genom skötsel, underhåll, förökning och nyinsamling.

Resultat:

Verktyget Garden Explorer är nu tillgängligt via Botaniskas hemsida. Det innebär att såväl forskare som allmänhet kan söka i våra växtsamlingar och få reda på var i trädgården man hittar växterna.

All växtdata har exporterats till GBIF (Global Biodiversity Information Facility). Det innebär att information från Botaniskas växtdatabas kan kombineras med annan information och analyseras av forskare från hela världen.

För första gången publicerades vår frölista digitalt via IrisBG. Ett omfattande arbete med att utreda och dokumentera tillstånd för olika accessioner och information om donatorer för att säkerställa att vi lever upp till CBD (Konventionen om biologisk mångfald) och ny svensk lagstiftning har påbörjats.

Tack vare att Göteborgs stad placerat en resurs hos oss har vi kunnat skapa ett nytt arbetsflöde för produktion av växtskyltar och producerar nu sådana som aldrig förr.

Dionysia-samlingen, alpinhuset och delar av löksamlingen har inventerats.

Forskarbesök från Iran för att planera framtida samarbete och gemensam insamlingsresa.

Ny trädplantskola har färdigstälts som ersätter tidigare och är en förutsättning för uppdrivning av vedartat växtmaterial.

Ny klimatstyrning har upphandlats och installerats. Skuggvävar och belysning har setts över. Utökning och förbättring av befintlig belysning på Vildflor (LED belysning). Åtgärder i växthus har krävts efter elrevision och reservkraftstest

Gästforskare mm:

- Andrew Bunting, Chef Samlingar och Forskning, Chicago BG, har besökt oss den 27-28 juli för att diskutera samarbete kring insamlingsresor.
- Peter Zale från Longwood Garden, Pennsylvania, USA har besökt trädgården i april för att diskutera samarbete kring insamlingar i Azerbajdjan.
- Shanxi Department of Forestry, Kina har besökt trädgården den 31 augusti och samtidigt signerat ett Memorandum of Understanding angående samarbete kring tillträde till genetiska resurser i respektive land. Via rekommendation av BGCI.
- En delegation från kommunen Meizhou, Guangdong, Kina har besökt trädgården för att få idéer till anläggandet av en ny Botanisk trädgård i staden. Man besökte även Kew och Helsinki.
- Samlingskuratorerna Justyna Kiersowska och Karolina Sokolowska, Wroclaw BG, Polen, Erasmusutbyte 25-29 juni, liksom Nerijus Jurkonis från Vytautas Magnus BG, Kaunas, Litauen 21-23 augusti.
- Praktikbesök från St Andrews BG i Skottland.
- Erasmusstudenterna Francois Guichet och Jean Caroline, Ile de la Réunion har gjort praktik på Kosterhavets Nationalpark under juni-juli, som en del av vårt samarbete kring integrerat artbevarande.
- Det tyska och amerikanska Rhododendron-sällskapet besökte trädgården som en del av deras konferens i Tyskland i maj.
- Uppsala trädgårdsförening har, under ledning av Maj-Lis Pettersson och Tomas Lagerström, besökt trädgården den 5 augusti.
- Besök av chefen för Reykjavik BG, angående IrisBG
- Lärare från inst. för kulturvård, Mariestad har varit här två gånger och studerat Klonarkivet och perennskötsel.
- Personal från Lunds Botaniska har varit här och pratat odling orkidé, kaktus, rhododendron och kompost
- Forskare från GU var här för att titta på kompost och P-jord för att odla i.
- Trädgårdsskoleelever från Weihenstephan, Tyskland
- Besök från Chicago BG angående medlemskap i Plant Collection Consortium
- Besök av Robert Rolfe, Alpine garden society
- Besök av Martyn Rix, Fritillaria expert från KEW
- Besök av mindre grupp från RHS Wisley under 2 dagar
- Resa till Beijing har resulterat i ett MoU med Beijing BG

- 1 Nabis-student från Tyskland har gjort sitt masterprojekt inom vårt bevarandeprogram

Ett möte för det europeiska botaniska trädgårdsnätverket hölls i Lissabon 7 maj. Botaniska deltog för Sveriges räkning.

Forskningsprojekt i Arboretet: I slutet av juni var Henrik Sjöman, Jenny Klingberg och fler forskare från Göteborgs universitet ute och samlade blad och barr från 12 olika arter i Arboretet för forskningsprojektet ”Rensa luften med växter – kan urban vegetation minska exponeringen för PAH?”. Bladen/barren kommer att analyseras för att ta reda på hur mycket luftföroreningar de har sugit åt sig. Detta är en unik studie som lär oss massor om vilka arter som är bäst på att filtrera bort luftföroreningar från luften. Samtidigt mäter vi föroreningar i luften (PAH och NO₂) i Arboretet och på 7 andra platser runt om i Göteborg.

Insamlingsresor:

Två anställda vid Botaniska genomförde, i samarbete med Azad University i Teheran, en insamlingsresa till Zagrosbergen. Resan blev mycket lyckad och gav ett antal intressanta fröinsamlingar av *Dionysia*, bland annat en förmodat ny art.

- En av botanisterna har rest i Japan och Kurilerna för att studera ståndortskrav av *Magnolia obovata* m fl arter.

- En trädgårdsmästare genomförde en längre insamlingsresa i östra USA, tillsammans med Longwood Gardens. Resultatet blev fina vildinsamlingar av woodland-perenner.

Klonarkivet för perenner funna i fd Älvsborgs Län samt Göteborg och Bohuslän har etablerats i Landeritträdgården under våren. Anläggningen duplicerar därmed delar av den nationella genbanken, med vilken avtal upprättades förra året. GBT har varit värd för ett möte i referensgruppen för perennuppropet, och deltagit i ytterligare ett möte på Alnarp.

Mål 2

Göteborgs botaniska trädgård ska nå barn och unga i hela Västra Götaland

Styrdokument: En ledande kunskapsregion, prioriterat område i VG 2020

Strategier:

- Lärarfortbildning
- Tävling för femteklassare
- Satsning på särskola
- Samarbete med Naturbruk kring skolträdgårdar
- Samarbete med Göteborgs universitet
- Informationsspridning
- Nyhetsbrev som skickas till regionens skolor

Förutsättningar: Grundbemanningen är 1,5 pedagoger. Medel från EU-projekt har inneburit att ytterligare en pedagog kunnat anställas på 60 % –till 2018-12-31. Verksamheten har även haft stöd från Botaniskas vänner under loven och äppelveckan

Resultat:

Ute i regionen

Balthazar Science Center Skövde -- Ett samarbete med personalen från Balthazar har inletts. Under två dagar (21/2 och 22/2) genomfördes 9 lektioner för elever från skolor i Skövde. Temat på lektionen – Lilla spannmålsverkstaden. En tematisk workshop genomfördes som personalutbildning för Baltazars personal med gäster.

Önums friskola Vara -- Under året har Botaniska haft ett samarbete med Önums friskola i Vara. De arbetar för hälsofrämjande skolutveckling och vill i och med det främja betydelsen av ”grön hälsa”. En inspirationsdag för 15 pedagoger och rektorn hölls i Botaniska den 18:e april. Syftet: att ge tips och idéer om hur man kan arbeta med utomhuspedagogik som kan kopplas till läroplanen.

Den 23 maj åkte alla tre pedagoger från Botaniska till skolan i Vara för att under en heldag hålla lektioner för drygt tvåhundra elever från årskurs 1 till 5 i utemiljöerna runt skolan för att ge lärare tips och inspiration.

Den 22 augusti åkte en pedagog från Botaniska återigen till Vara för att undervisa i F1 samt skolår 4. Detta som en avslutande del i samarbetet. Ett sjuttioal elever deltog.

Linnuseet Kville Tanum -- Tillsammans med medlemmarna från linföreningen Bohuslin höll vi 8 lektioner för ca 100 elever från Hamburgsundskolan på temat linberedning. 17/10 och 18/10

Kurser för pedagoger från VGR

Naturbruksgymnasiet: Två dagars workshop/seminarium 2018/03/21 och 2018/11/12 för pedagoger från skolor från Färgelanda, Vara, Trollhättan, Vänersborg och Varnhem

I samarbete med Naturbruksgymnasiet har vi hållit en heldag och en halvdag för ca 30 pedagoger från olika skolor i regionen på temat skolträdgården som en kraftfull lärandemiljö.

Kultur i Väst – Klang Färg: En heldagsfortbildning för pedagoger som arbetar i särskolor och daglig verksamhet. Deltagare från Grästorp, Mark, Tranemo, Mölndal, Stenungssund och Göteborg. 2018/06/05

Projekt

Tack vare stöd från Trädgårdsföreningens stiftelse har vi kunnat ytterligare utveckla vårt pedagogiska arbete i trädgården med en ny fjärlsträdgård. Vi har med medlen kunnat arbeta mer för att nå ut i regionen genom att producera mer nätbaserat material och fortbildningar för lärare om pollinering. Fortbildningar kommer att hållas VT 2019.

LONA -- Tillsammans med Park och natur från Göteborgs kommun har vi fått bidrag för att gemensamt genomföra ett projekt för skolor och förskolor om att lära sig och förstå den biologiska mångfalden och dess miljöpåverkan genom att använda sina olika sinnen i naturen. Inom projektet genomförs utbildning för pedagoger och lärare, aktiviteter för allmänheten, framtagning av en lärarhandledning för webb och i pappersform, skyltmaterial samt "låneväsor" med pedagogiskt material som kommer att vara utplacerade i regionen.

EU-Projekt – Erasmus +. Pedagogerna vid Göteborgs Botaniska Trädgård har fått EU-medel för projektet "Botanical Garden: Come in! (VSTUPTE! KOM IN! WEJDŹ! GYERE BE ")! Det är ett treårigt projekt vilket fokuserar på besökare med särskilda behov. Den totala effekten av projektet är dock mycket bredare och omfattar alla besökare. Projektet fokuserar på upplevelsen i naturen med alla sinnen, vilket avsevärt berikar upplevelsen för alla.

Deltagande: AMU botaniska trädgården Poznań Polen, Buda arboretum, Budapest Ungern och den botaniska trädgården i Prag, Tjeckien.

Under året har partners i projektet tillsammans arbetat med att ta fram en utställning om symbios. Den premiärvisades i Prag under oktober och kommer att visas i Poznan i juni 2019, och förhoppningsvis hos oss under 2020. Arbetet med att anordna en två dagars konferens i Poznan, Polen, pågår. Detta sker i form av ett arbete med en metodhandbok som kommer att vara färdig i juni 2019. Under året har två internationella möten genomförts i Budapest och i Prag.

Andra fortbildningsdagar, kurser och workshops arrangerade av Botaniska

- Göteborgs universitet LÖFÖ60Y och LÖFÖ60 2018/01/24, 2018/02/28, 2018/03/01 – Natur, miljö och teknik 1 för förskolelärare – 4 heldagar och en halvdag – ca 120 deltagare.
- Göteborgs universitet, GU PDG693 Arkitektur och lärande. (nytt för året) 1 heldag 50 deltagare. Deltagare från Ale, Öckerö, Mölndal, Folhögskolorna i VGR, Ystad, Vingåker och Göteborg. 2018/01/25
- Två seminariedagar tillsammans med miljöförvaltningen Göteborgs stad om hållbar mat 60 deltagare – 2018/06/19 och 2018/10/19
- Regionalt friluftsråd Länsstyrelsen - Presentation av vår verksamhet 2018 - 02-26 deltagare från Skara, Borås, Västarvet, Tjörn, Strömstad och Uddevalla
- Presentation av verksamheten för ett antal grupper, såsom, kultursamordnare, besökande pedagoger från andra länder mm.

Nyhetsbrev

Nyhetsbrevet, "Nyheter från Roten" har skickats ut fyra gånger till pedagoger, alla kulturombud i de 49 kommunerna i VGR, lärare och andra intresserade över hela regionen. Här får lärarna information om vad som händer i trädgården just nu som kan vara intressant för deras verksamhet. Vi lägger in pedagogiska tips och idéer, och länkar till annan intressant information som vi tycker kan gagna lärarna i deras arbete. Ta gärna en titt på nyhetsbrevet via länken nedan:

Annat material

Barnens upptäcktsfärd -- Botaniska har tagit fram en folder som riktar sig till barnfamiljer som besöker trädgården. Foldern innehåller en karta över trädgården där växter och platser som kan vara av speciellt intresse för yngre besökare utpekats samt förslag ges på pyssel och aktiviteter som uppmuntrar till att uppleva, upptäcka och undersöka djur och växter i trädgården. I samband med barnbroschyren har vi också börjat en GPS-stödd skattjakt i trädgården. Skatten flyttas mellan olika platser i trädgården och innehåller mer ingående information om utvalda växter samt små uppdrag som uppmuntrar barnen att undersöka platsen med alla sina sinnen.

Det allmänna lektionsutbudet

Skolprogrammet har under året erbjudit ca 20 olika lektionsteman anpassade för åldrar från fyra år och uppåt. Under året har vi genomfört 362 lektioner.

194 lektioner utfördes under vårterminen. Skolorna inom Göteborgs kommun deltog vid 175 lektioner medan skolor utanför kommunen deltog vid 19 lektioner.

Under höstterminen har vi haft 168 lektioner, varav 148 lektioner för Göteborgsskolor och 20 lektioner för skolor utanför kommunen.

Skolträdgården

Under 2018 erbjöds åtta grupper i årskurserna 1 till 3 att vara med och odla köksväxter. Även i år besökte vi klasser på deras skolor. Detta uppskattades och underlättades inför den första träffen på Botaniska. Under 2018 jobbade vi med elever från två skolor – Drakbergsskolan i Tynnered och Brandströmska i Gamlestaden. Eleverna och lärarna kom till Botaniska vid fyra tillfällen vardera: vår, försommar, sensommar och tidig höst. För att ge eleverna en bättre förståelse för hur dessa fyra tillfällen hänger ihop har vi framställt ett arbetshäfte. För- och efterbearbetningen utfördes hemma på den egna skolan. Projektet avslutades med en liten skördefest för varje klass.

Vetenskapsfestivalen

Under Vetenskapsfestivalen erbjöd vi en aktivitet om symbios för högstadiet och gymnasiet.

Särskilda satsningar

I år försvann möjligheten att söka medel från Göteborgs kulturförvaltning för särskilda satsningar men avgiften för lektioner för skolor från Göteborgs kommun höjdes från 200 kronor per lektion till 350 kr per lektion.

Samarbete med pedagogerna från Naturhistoriska museet

Under året har vi haft ett samarbete med pedagogerna från Naturhistoriska museet. Tillsammans har vi utformat en tretimmarsaktivitet för gymnasieelever på temat ekologi. Aktiviteten har ägt rum i Botaniska trädgården och Änggårdsbergen. Under året har vi genomfört aktiviteten med sammanlagt ca 150 gymnasieelever under tre dagar i maj. Vi har även erbjudit ett skolreseprogram: Blommor och bin under juni. Då kom endast en besökande klass från Lilla Edet.

Lovaktiviteter

Under året har tre lovaktiviteter arrangerats med sammanlagt ca 520 deltagare.

- Februarilov: ”Sinnenas stig”, ca 170 deltagare.
- Påsklov: ”Krassegubbar”, ca 85 deltagare.
- Novemberlov: ”Pumpverkstad” ca 260 deltagare.

Andra aktiviteter

- Nallepicknicken
- Två kvällsaktiviteter om fladdermöss tillsammans med naturvårdbiologerna från GNM – i Botaniska och i Slottsskogen – ”De flyger om natten”.
- Blå Stället, Angered – sommarlovsaktivitet ”fröbomber” – ca 60 besökare.
- Nytt elevmaterial för undervisning finns att ladda ner via Botaniskas hemsida.
- Kompostkassen har utlånats flera gånger i trädgården.
- Träkorgen har utlånats vid ett antal tillfällen.
- Akvarellådan har lånats ut
- Verksamheten har använt Instagram så att andra kan följa skolträdgårdens utveckling.
- Under året har ett antal klasser med elever med olika funktionsnedsättningar deltagit i flera olika lektionsteman. Pedagogerna har även tagit emot flera SFI-klasser, grupper med ensamkommande flyktingbarn och asylsökande.

Mål 3

Botaniska trädgården ska vara en angelägenhet för hela Västra Götaland.

Styrdokument: En region för alla, prioriterat område i VG 2020

Mål 1, 2 och 4 bidrar till måluppfyllelse för mål 3,

Strategier:

- Behandling och förebyggande av stressrelaterad ohälsa (Gröna Rehab)
- Studiebesök, föreläsningar och informationsmaterial
- Workshops och konferenser
- Samarbete med Turistrådet angående natur- och trädgårdsturism
- Riktat samarbete med olika kommuner

- Bevarandeprojekt hotade växtarter
- Bekämpning av invasiva växter

Resultat:

Gröna Rehab

Under 2018 har Gröna Rehab sammanlagt haft 46 deltagare i verksamheten. Utvärderingarna är fortsatt positiva och resultaten goda.

Nytt för i år är att upplägget för Chef/HR-kursen har ändrats från sju onsdagar i följd till en heldag och två halvdagar förlagda till fredagar. Omfattningen av kursen, i antal timmar, har varit något mindre än tidigare men uppvärderingarna var lika positiva som vanligt. Under hösten har vi inte haft någon stresshanteringskurs för medarbetare. Vi har istället lagt tid på att förbereda det förändrade upplägget under 2019 för långtidssjukskrivna samt startat processen med att skriva en ny bok om verksamheten.

Under året har tid lagts på den fysiska arbetsmiljön. En friggebod är nu inredd, kontorsdelen av köket har fått helt nytt möblemang med höj- och sänkbara skrivbord, nya arbetsstolar och nya skåp. Förrådsdelen på toaletten har fått nya skåp och en bättre organisation. Hela huset blev ommålat under augusti/september och resultatet blev en betydligt fräschare fasad. Trädgården har fått ett ansiktslyft med bland annat ny örtagård, ny kompost, och nytt pilstaket och spalje, nya häckplantor, nyplanteringar och små odlingslådor.

Inför 2018 fick verksamheten ett höjt grundanslag vilket innebar att verksamheten inte går med ett underskott som varit fallet under de två senaste åren. Det har gjort att vi har kunnat återbesätta en rehabträdgårdsmästare och att alla i teamet har fått en grundanställning på 100%.

Under året har en utredning och genomlysning av Gröna Rehabs verksamhet pågått. Den har initierats av Personalutskottet (PU) och genomförts av två utredare från VGR tillsammans med en arbetsgrupp bestående av representanter från Gröna Rehabs samarbetspartners samt Gröna Rehabs verksamhetschef. Utredningens uppgift var att utreda Gröna Rehabs placering och uppdrag. PU sköt på beslutet till 2019.

Studiebesök har tagits emot i samma omfattning som tidigare bl a från Angereds närsjukhus, Orust Ålgård, PTP-studenter, Linköping, Samordningsförbundet Insjöriket, Samordningsförbundet nordost och Arbetsterapeutstudenter, Psykologistudenter.

Angereds Närsjukhus har under året startat grön rehab och vi har under ett flertal tillfällen stöttat uppdragsgivare och anställda i processen. Även smärteamet på Angereds närsjukhus har konsulterat oss. Angereds Närsjukhus har under året startat grön rehab och vi har under ett flertal tillfällen stöttat uppdragsgivare och anställda i processen. Även smärteamet på Angereds närsjukhus har konsulterat Gröna Rehab.

Under året har Gröna Rehab medverkat i tre kapitel i den tyska läroboken "Nature in Psychotherapy and Arts Therapy" som beräknas komma ut våren 2019.

Övrigt:

En workshop om praktiskt bevarandearbete av mosippa har genomförts tillsammans med Länsstyrelsen i Jönköpings län och Svensk botanisk förening. Ett värdefullt erfarenhetsutbyte inom ramen för åtgärdsprogrammet för hotade arter, som fokuserade på stödutplantering.

Botaniska har tillsammans med parker och trädgårdar över hela landet (bl a Svenska trädgårdar i väst) deltagit i informationssatsningen ”Surrande parker och trädgårdar” där pollinatörernas livsvikta betydelse för bl a människan lyfts fram. I Botaniska har nya fina bikupor i entrén producerat honung som säljs i butiken.

Ca 200 mosippor har i samarbete med Länsstyrelsen planterats ut i två omgångar på Tångahed, Vårgårda, samt på Remmene skjutfält, Herrljunga. Ett antal plantor behålls hos oss som en genbank och som ambassadörer för projektet.

Projekt skunkkalla: Bortgrävningen resulterade i viss etablering av småplantor som nu inventeras och bekämpas för hand.

Föreläsning om ekosystemtjänster för Dingle trädgårdsutbildning.

Naturskyddsföreningen i Kungälv samt Kungälvs kommun ordnade en kväll med temat Träd, människor och hälsa – en grön stad att älska där två medarbetare från Botaniska föreläste.

Medarbetare från Botaniska har föreläst på Trädgårdsmässan i Älvsjö, samt på Bokmässan i Göteborg.

Föreläsning + workshop om växter och kommunikation vid Grebbestads folkhögskola.

Mål 4

Göteborgs botaniska trädgårds unika verksamhet ska vara en del av besöksnäringen i Västra Götaland

Styrdokument: En region som syns och engagerar, prioriterat område i VG 2020

Strategier:

- Skötsel och utveckling/utformning av trädgårdens anläggningar
- Program- och utställningsverksamhet
- Utvärdering av samarbetet inom Gothenburg Green World
- Fortsatt utveckling av skyltsystem och informationsmaterial

Antalet besökare till trädgården var 590 000 vilket är lägre jämfört med 2017 (630 000).

Anledningen är den sena våren med snö och is och den extremt varma och torra sommaren.

Antal följare på FB 23 000, Instagram 11 500.

En telefonenkät riktad till invånare i regionen om nya växthus har genomförts i maj av Gullers. Årets tema i alla parker anslutna till SSPPG (Swedish Society for Public Parks and Gardens) är pollination med fokus på bin. I Botaniska byggdes tre nya bikupor i entrén där en bigård med insektsvänliga växter anlades

Botaniska har tillsammans med länsstyrelsen planerat ny avgränsning av arboretet samt restaurering av våtmarker i Änggårdsbergen. Ett förslag till ny skötselplan har tagits fram av

Länsstyrelsen och är nu på remiss. I skötselplanen föreslås att Göteborgs stad återtar skötselansvaret för reservatet, något som Botaniska ställer sig positiva till.

Västsvenska turistrådet förlade sitt vårmingel till restaurang AnyDay i Botaniska. Turistchefer från alla regionens kommuner deltog och regionala matleverantörer bjöd på mat. Botaniskas botanister guidade de som var intresserade

Den årliga (oannonserade) lökutställningen i växthusen drog folk och förlängdes över påsk. Svinröven blommade snällt flera gånger i mars till besökarnas glädje.

Bland övriga publika aktiviteter kan nämnas orkidétider i Växthusen, samt visning av den unika Dionysia-samlingen.

Svenska trädgårdar i Väst, Naturskyddsföreningen, Västsvenska orkidésällskapet och kaktussällskapet har haft års- och medlemsmöten i trädgårdens lokaler

Butikslagret har organiserats om för att skapa mer utrymme och bättre rymd.

Bänkar har restaurerats i landeriet.

Inom området dagvatten har insatser gjorts vid kompostområdet för att komma tillrätta med problem med svallis som orsakar halka och försvårar tillgänglighet både för trädgårdens personal, besökare och restaurangen. Utfallet av åtgärderna är goda. Fortsatt arbete har skett med att ta fram underlag för kommande projekt och åtgärder som förhoppningsvis kan genomföras under senare delen av 2018.

Tillstånd har sökts och rutin har tagits fram avseende dryckesfontänen. Krav har ställts från miljöförvaltningen om årliga kontroller.

Den extrema torkan har haft en stor negativ påverkan. En stor del av arbetstiden har ägnats åt bevattning, bl a har vattentankar varje dag körts upp till arboretet. Det kommer att ta några år innan skador på ex träd visar sig. Torkan har också inneburit att fåren på ljungheden har behövt stödutfodras.

Ett nytt sätt att odla sommarblommor har prövats i entréområdet, vilket har krävt nya sätt att tänka.

En brand utbröt på Stampeberget under juli, i samband med besökares olämpliga korggrillning. Brandområdet omfattar ca 1000 kvm.

En egenproducerad utställning ställdes in p g a arbetsbelastning. Denna ersattes med en utställning om evolution, producerad vid Uppsala universitet.

Ett kylaggregat har införskaffats till butiken där problem med för höga temperaturer varit ett svårlöst problem. Aggregatet fungerar bra, även om just denna sommar med extrema temperaturer ändå varit besvärlig.

Vattenreningsutrustningen i Spegeldammen har krånglat, men efter flera åtgärder förefaller det nu fungera.

Utsidan av butiken har förnyats med större yta för bord och stolar. Lyckat bygge vilket lockar många besökare till kaffe och glass i skuggan.

Fortsatta problem med mycket vatten i gräsmattor och gångar. Ett flertal läckor har tagits om hand.

Nya studenter i staden guidades av trädgårdsmästare via samarbete med Göteborg & Co.

Mål 5

Botaniska trädgården ska vara en verksamhet med internationell lyskraft som syns och engagerar

Styrdokument: En region som syns och engagerar, prioriterat område i VG 2020

Strategier

- Planering av nya växthus och besökscentrum
- Kontakt med internationella organisationer och media

Resultat:

Årets största händelse var den konferens som arrangerades i trädgården i samarbete med The Perfect World Foundation 6 september där Sir David Attenborough var huvudperson. TV programmet Skavlan gjorde en intervju med DA som sändes i september. Stort pressuppbåd och mycket uppmärksamhet i media.

Planeringen av nya växthus och besökscentrum pågår.

Botaniska har erhållit ett Certificate of excellence från TripAdvisor.

Botaniska trädgårdens arbete med bevarande av hotade arter väcker internationell uppmärksamhet. Trädgården har haft besök av två grupper från Kina, från Guangdong och från Shanxi vilka kommit hit för att inspireras och för att undersöka samarbetsmöjligheter.

Estlands president Kersti Kaljulaid besökte trädgården och fick en guidad tur under juni.

Ett tyskt TV-team har besökt trädgården.

En lyckad Hanami med 15 000 besökare och den japanske ambassadören som höll tal, fick rundvandring och lunch under dagen.

Botaniskas botanist Henrik Sjöman deltar regelbundet som expert i radioprogrammet Odlas med P1

Gemensamt:

Nya kontorsplatser har skapats genom avdelning av rum.

Public360: Adm. koordinator har arbetat fortlöpande med support till handläggare i systemet med målet att alla med handläggarroll ska ha kunskap att använda systemet fullt ut. Det upplevs fortfarande svårigheter i att skapa en helhetssyn i systemet då det är mycket komplext och adm. koordinator innehar samtliga tre roller i systemet.

Hanteringen av tillkännagivanden har digitaliserats och publiceras nu via verktyget Episerver på regionens anslagstavla.

Plan & Styr: Adm. koordinator har genomgått fortsättningskurs del 1 rapportering.

Rapportörer har utsetts för Butik, Teknik & Service, Fastigheter & Drift samt Adm.

Efter en rad incidenter har två containers hyrts in för att användas som tillfälliga garage.

En rad incidenter har rapporterats vid användning av elfordon. Problemsökning tillsammans med tillverkaren pågår.

Dokumenthantering: Möte har hållits med arkivarie från regionservice i syfte att skapa oss en bild av det kommande arbetet med dokumenthanterings- och gallringsplaner. En resurs har köpts från regionservice för att arbeta med dessa frågor.

Arkiv: Olika handlingar och material som förvarats på vind och i källare har genomgått och en förteckning har upprättats. Flera kartonger med torkat växtmaterial har lämnats över till herbariet vid GU.

Ny rutin för intern kontroll har utarbetats och utförda kontrollmoment rapporteras nu upp på varje ledningsgrupps- och styrelsemöte.

Statliga medel för miljöforskningsinformation: Fortsatt finansiering av en halvtidstjänst.

Aktiviteter: Främja Globalt centrum för biodiversitetsforskning, hålla hemsida och Facebook uppdaterade med forskningsinformation, koordinera utåtriktade verksamheter som ex Plant Fascination Day, samt vara ett administrativt stöd för samarbetsrådet.

Indikatorer

År	Antal poster i fröbyte	Antal accessioner i databas	Andel kontrollerade poster %	Antal utländska gästforskare	Antal lektioner	varav kommuner utanför Gbg	Antal lärare i fortbildning	Besökare trädgård	Besökare växthus	Antal deltagare Gröna Rehab	Antal följare Facebook
2015					453	21	340	630 000	72 046	54	12000
2016		30462	36		436	40	290	677 000	72 000	54	17000
2017	322	28717	48	16	393	19	375	630 000	68 190	54	21000
2018	431	21974	70	32	365	39	355	590 000	70 700	46	23000